

Cimbora

JÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

TARTALOMJEGYZÉK:

Szénagyűjtés. Rajzolta Csengery István	33
Szénagyűjtés. Vers. Irta: Benedek Elek	34
Vendég. Történet. Irta: Szondy György	34
Jancsit iskolába adják. Rajzolta Csengery István	36
A csodálatos hőmérő. Mese. Irta: Huszár Mária	37
Tamás érdeklődik. Csevegés	40
Anyám névnapjára. Vers	41
Esti dal. Rajzolta Csengery I. Verselte Benedek Elek	42
Senki Tamás története. Gyermekregény. Irja: Kertész Mihály	43
A hiu holló meg a ravasz róka. Aesopus-mese	47
Gólya-játék	47
A békák királyt követelnek. Aesopus-mese . . .	47
A Cimbora rejtvényei	48

A
gyermek legkedveltebb lapja, a

Cimbora

eddig az első betűtől az utolsóig olvasnivalót
adott a gyermekeknek, mert a lapnak nem volt

hirdetése

A lap elterjedtségét mi sem bizonyítja jobban,
mint az, hogy minden eltelt

hét

az olvasók táborának hatalmas növekedését jelenti.
A lap kiadóhivatala most elhatározta, hogy a mai

napig

fennállott rendszert megváltoztatja és az Erdély-
szerte elterjedt gyermeklapba, amelyet ma már
minden gyermek a kezében

tart

hirdetéseket is vesz fel.

A Cimbora

tartalma ezzel nem fog kisebbedni, mert amilyen
mértékben nő a lap

hirdetése

olyan mértékben nő annak terjedelme is.

A kereskedőknek

megfizethetetlen

értékű a Cimbora hirdetése, mert az egész
Erdély, sőt a külföld lakossága is olvassa.

**RENNER TESTVÉREK
ÉS TSAI BÖRGYÁR r.-t.
CLUJ (KOLOZSVÁR)**

GYÁRT ELSŐRENDÜ

GÉPSZIJAKAT

**Gödör szerzés! Gyors leszállítás!
Garanciát vállalunk!**

**Papir- és fűszernagykereskedők figyelmét felhívja az
iskolaszezonra „ZEA” Első Román Krétagyár Cluj**

TASNÁDY GYÖRGY

díszműlakatos

Careii-Mari (Nagykároly) Str. Vas.

Lucaciu (Majthényi-u.) 14. szám.

Készít mindennemű iparművészeti és
díszmű tárgyakat, karos- és asztali
lámpákat, villanyesillárokat, virág-
és szalonszalkákat, írőkészlete-
ket, hamutartókat, művészi kivitelű
bútor- és épületvasalásokat stb.

Elvállal bármiféle lakatosmunkát,
autogénhegesztést, gépek, csillá-
rok, mindenféle fémtárgyak javi-
tását, tisztítását és ujrászínezését.

Rókát

és más szőrmét

felelősség mellett

fest az

UNIO

Kolozsváron.

**Szűcsöknek
árkedvezmény!**

Gyapju-, selyem-, pamutkelmét,
fonalat, szőrmét fest és tisztít a

„Kristály“

gőzmosó és kelmefestőgyár (CLUJ). Telefon 500.

Póstacsomagok pontosan szállítat-
nak! — Kereskedőknek tömegáru-
nál árkedvezmény! — Képviseletek
vidéki városba kerestetnek!

A Cimborára

előfizetéseket
felvesz Erdély
minden könyv-
kereskedője!

Az összes iskolákban használt tankönyvek,
füzetek, rajztömbök, papir, író- és rajzszerkek

legolcsóbban HUSZÁR könyvkereskedésében szerezhetők be!

Valódi békeminőségű aszbeszt fedő

PALA

kapható igen jutányosan SCHWARTZ TESTVÉ-
REKNÉL, Strada Decebal (Kölcsey-u.) 37. szám.
Kész fedéseket helyben és vidéken vállalunk!!

Nagyvárad és Arad között
autó járat személyenként 300 L.
Óránként indul.

Indulás CUKOR garage. Telefon 16-01.
NAGYVÁRAD Szilágyi Dezső-utca 12. szám.
ARADON FEHÉR garage a pályaudvar mellett.

BÉKEBELI MINŐSÉGŰ ÚJ!

Gabonás-, lisztes-, gyapju- és szalmazsák.

Vizhatlan ponyva, napellenző, roletta- és madrac-vászon.

Afrik, seegrasz, bútorrugó, önműködő rolettarudak. — Zsineg- és jutaheveder

minden mérethben és mindennemű kárpitos kellékek. Befőttkötöző
és minden másnemű zsinegek 2/0 T—2/32 L-ig minden számban.

Zsákvarró kendercérna és cipészfonal, továbbá többféle minőségű
használt zsákok nagy választékban a legolcsóbb árban kaphatók

Glücklich Bernát és Fia

cégnél Piața Victorie (Deák-tér) 27.
sz. Plébánia-épület. — Telefon 521.

A Cimborá azt üzeni:

**Ha finom
cukorkát
akartok:**

kérjete Melissát

Eredeti Wolfner

gépszijak

minden méretben

kaphatók

**BRAUN és LÁSZLÓ vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**

A Szatmári Leszámitoló- és Kereskedelmi Bank r.-t.

Alaptőke 10 millió leu. — Tartaléktőke 1 millió leu. — Takarékbetét állomány 48 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:

Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBAN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Flumén keresztül bárhová LIRÁBAN,

— Budapestén keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN. —

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.

Kölcsönöket legelőnyösebben folyósít.

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assicurazioni Generali triesti biztosító társaság főügynöksége.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.

Fiuk!

Lányok!

A Cimborát

olvassátok,

szeressétek,

terjesszétek!

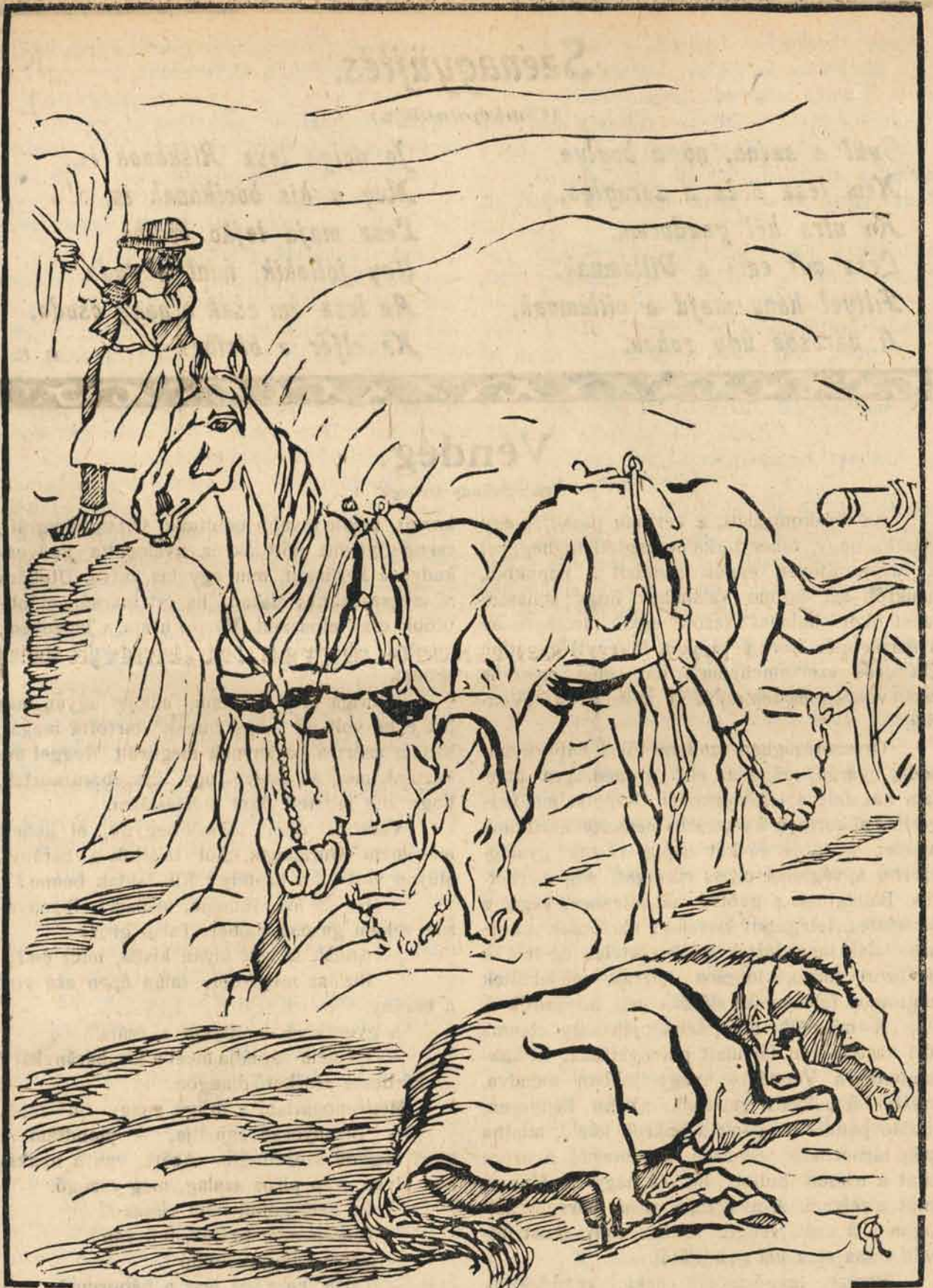
Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimborá kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.

A lap egy negyedévre negyven leuért jár.

Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t.
A szerkesztőbácsi postája Satu-Mare (Szatmár) Eötvös-u.
4. sz. alá címezendő. - A költségre szánt kéziratok Benedek
Elek címére, Kisbacson, u. p. Nagybacson, Háromszék-m. küldendők

Szénagyűjtés.

(Vers a 34. oldalon.)

Szénagyűjtés.

(Cimképünkhöz.)

Syül a széna, nő a boglya,
Nem lesz üres a saroglya,
Ha utra kél gazduram.
Lesz mit enni a Villámnak,
Fittyet hány majd a villámnak,
A városba úgy rohan.

Jó dolga lesz Riskának is,
Még a kis bocikának is,
Lesz majd tejkö bővibe.
Úgy jóllakik, mint a duda,
Az lesz ám csak a nagy csuda,
Ha elfér a bőribe!

B. E.

Vendég.

— Irta: Szondy György. —

Az ablakom alatt, a kertünk pázsitján egy vénülő, nagy, fehér birka perccgetti fogheggyel a füvet. Eleven emlék azokból a napokból, amikről azt hittem valamikor, hogy sohasem lehet őket elfeledni; (azóta egyik szomorú év a másik után hordja rájuk a füvenyt) egyetlen „háborus szerzeményem“, bár még most is csak vendégnek tekintjük. A neve is az: „Vendég“.

Oroszországban szedtem föl a háború második nyarán, mikor az első szabadságra utaztam hazafelé a legényemmel. Nagyon megkergettük akkoriban a muszkát, messzire kerültünk minden vasuttól és két napig róttuk gyalogszerrel a végtelen orosz síkságot, míg elérhettük. Ballagtunk a gyötrő napsütésben, végig a kísértetes, felégetett falvakon, ahol csak a kormos falak meredeztek a könyörtelen ég felé és behúzott farku, loncsos kutyák menekültek alattomos félelemmel előlünk már messziről.

A második nap délutánján egy rommá lőtt kastély vén fája alatt pihengettünk. Itt bukkantunk rá Vendégre; vagy jobban mondva, inkább ő bukkant mireánk. Olyan kedvesen, tisztán penderült elénk a bokrok közül, mintha még hirtől sem ismerné a háborút. A szőre mint a frissen hullott hó és lágy és fényes, mint a selyem. A nyakában piros bársonyszalagon pici ezüstcsengő. Mintha csak most ugrott volna el a kis gazdájától.

Persze, megörültünk neki; vendégeltük kenyérral, sajttal, ő pedig avval hálálta meg a szíveslátást, hogy hívás nélkül hozzánk csatla-

kozott, mikor tovább indultunk. Ott ugrabugrált, csengettyűzött előttünk és nyalogatta kedveskedve a kezünket, mint egy kis kutya. Utoljára is megsajnáltuk; hiszen, ha ott marad, előbb-utóbb csak elpusztul. Varjas uram, a legényem, menten elhatározta, hogy hazavisszük Guriga urfinak.

„Guriga urfi“, a fiam, akkor ugyan már hat éves volt és „nagy fiúnak“ tartotta magát, hanem azért a báránynak megörült. Reggel érkezünk meg és estére úgy összebarátkoztak, hogy alig lehetett őket elválasztani.

Vacsora után töviről-hegyire el kellett mesélnem Gurigának, hol találtuk a bárányt. Milyen volt az a kastély? Kik laktak benne?

— Ha én azt tudnám, kisfiam! Bizonyosan valami gazdag ember. Talán gróf!

— Annak is volt olyan kisfia, mint én?

— Biz' az meglehet; talán éppen azé volt a bárány.

A gyerekeknek lepittyedt a szája.

— És nem sajnálja most a kis báránykát? — kérdezte reszkető hangon.

Megsimogattam a drága „nagy fiu“ fejét.

— Bizonyosan sajnálja, — mondtam — mert nagyon szerethette. Azért van a nyakában olyan szép piros szalag, meg csengő.

— És nem adjuk neki vissza?

— Hiszen nem tudjuk, hol van!

— Sohase fogjuk tudni?

— Talán, ha vége lesz a háborúnak. Akkor majd irunk oda, ahonnan elhoztuk: kié volt a bárány? Hanem az még soká lesz. Addig vi-

gyázni kell a bárányra, hogy semmi baj ne érje és hogy visszaadhassuk, ha megkerül a gazdája. Ő a te vendéged!

– Az én vendégem! – kacagott Guri jókedvűen. – Ez nagyon érdekes, hogy nekem van egy vendégem és hogy az nem ember, hanem bárány! Én úgy is fogom hívni a bárányt, hogy „Vendég“!

Igy kereszteltük el a kis orosz barit; ő azonban hamarosan nagyon is otthon érezte magát nálunk. Ugy járt-kelt a kertben, a szobákban, mintha ott született volna. És szó, ami szó, néha kissé neveletlenül viselkedett. Széles jókedvében belegázolt a legszebb virágágyakba; szénája helyett a veteményes kert káposztafejeit rágicsálta össze. Táncot járt a kút körül a pocsolyában, aztán azon sárosan végigtrappolt Guriga után a szobákon. A baromfi-udvarban is nagy galibát csinált: összetűzött egyik kotlóssal és a harc hevében agyon rugdalt vagy három kis pelyhes csirkét. Negyednapra már-már megbántam, hogy ilyen vendéget hoztam a házhoz. Be is panasztam Gurigának, de ő nem engedte védencét kárhozatni.

– Nem tudhatja még a mi szokásainkat, – mondta nagy komolyan. – Oroszországban bizonyosan minden másképen van. Te sem tudnád mindjárt az ottani szokásokat, hidd el, apus!

– Szép, szép, de azt mégis tudom, hogy Oroszországban sem szokták a kis bárányok a csirkéket halálra rugdalni!

Óh, azt nem is akarta Vendég! A kotló volt a hibás; az ilyen vén tyúknak több esze lehetne, hiszen mennyi gyereke van már! Vendég meg még egészen kis bárány és – tudod – ő vendég is nálunk!

Ebben végre is neki volt igaza; de azért megígérttem vele, hogy jobban fog ügyelni Vendég viselkedésére. Pár napig nem is történt semmi baj. Azután megint rossz helyen csetlett-botlott néha a vendég, – hanem akkor már végefelé járt a kétheti szabadságom: kinek volna szíve ilyenkor megszorítani a fiát?

Am a legutolsó napon mégis végeszakadt a türelmemnek: Vendég fölöttette a koronát összes eddigi csinytevéseire.

Ebédhez ültünk az üveges verandán. Szemben az ajtóval Guriga, az ajtón túl az elválhatatlan Vendég.

– Bee! – Be-e-e! – hangzott egyre a sírása, ami Gurigát végtelenül mulattatta.

– Hallod, apus, be akar jönni! – és kedvesen utánozta: – Beee! – Be-e-e akarsz jönni, Vendég? Gyere be, Vendég, ha tudsz!

Vendég egy darabig hallgatta a szives invitálást, de azután megmutatta, hogy tud ő, ha akar.

Egyszerre – épen egy kanál levest akartam a szájamhoz vinni – a hátam megett csinn-bumm! Égszakadás, földindulás – a kanál kiesik a kezemből, a tányérom felborul és ugrik a nyakamba a Vendég. Beugrott az ajtó üvegablakán, keresztül az üvegtáblán.

Volt nagy lelkendezés! Guriga rémülten ölelte át a báránka nyakát.

– Nem ütötted meg magad, szegény kis ostoba Vendég?!

– Majd megütöm én, ha ő nem ütötte! – kiáltottam haragosan és felkaptam Vendéget a szőrénél fogva. – Haszontalan, neveletlen állatja! Nesze, nesze! Most pedig mars ki! – és kilódíttam az ajtón.

Néma csöndben ültünk vissza az asztalhoz. Guriga könnyes szemekkel meredt a tányérjára és csöndesen szipogott egész ebéd alatt. Pedig a java még hátra volt. Ebéd után kiadtam Vendég halálos ítéletét:

– Holnap le kell vágatni ezt az állatot! Tűrhetetlen már, amit véghez visz!

Hanem azután siettem visszavonulni a szobámba. Nem tudtam volna Guriga szeme közé nézni. Végigfeküdtem a divánon: próbáljunk elaludni...

Persze, nem sikerült. Vagy tiz percig bámultam a mennyezet sima, fehér lapját, mikor egyszerre csendesén kinyílt az ajtó és Guriga ijedt szemei kandikáltak be.

– Alszol, apus? – suttogta alig hallhatóan.

– Nem alszom. Mit akarsz, kisfiam?

Guri odaszaladt és átölelte a nyakamat.

– Igazán levágatod a Vendéget, apus?

– Persze, hogy le! Nem lehet már túrni a viselkedését!

– De hiszen nem a miénk! Hátha eljött érte a gazdája?

– Ej, dehogy is jön! Honnan tudná, hová került a báránya?

Guri kerekre nyílt, könnyes szemekkel nézett a szemembe. Azt hiszem, ilyen tekintet

indithatta meg a kősziklát, ha ugyan igaz, hogy megindultak valaha.

– És az Isten? – suttogta. – Az Isten tudja, hogy nem a miénk! Mit fogsz mondani az Istennek, apus?

Nem birtam tovább a küzdelmet. Mit is mondhatna az Istennek egy ilyen szegény apus, aki megöli a más bárányát? Pedig... vajmi könnyen felelősségre vonhat mostan, amikor pár óra múlva indulok vissza, oda, ahonnan csakugyan nem nehéz az ő színe elé kerülni...

– Jól van, na. Hát nem bántom a vendégedet!

– Igazán?

– Igazán!

– Anyuka, anyuka! Nem kell levágni a Vendéget! – rohant ki mennyei boldogsággal Guri. Behallott, amint újságolta mindenkinek, még Vendégnek is.

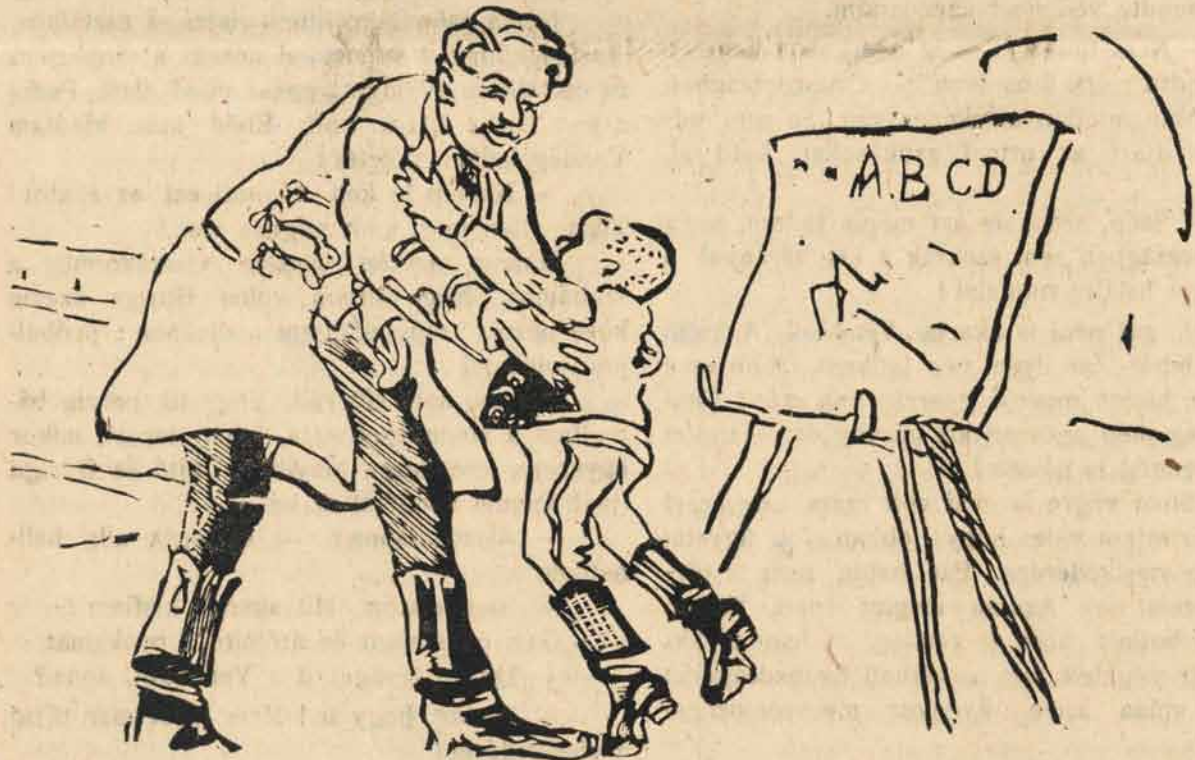
Este pedig, mikor a vonathoz induláskor megcsókoltam, sírva súgta a fülembe:

– Látod, Apus, milyen jó, hogy Vendéget nem vágatod le! Most vigyázni fog rád az Isten, mert nem csináltál semmi rosszat!

*

És Vendég azóta ott él a kertünkben. A gazdáját hiába várjuk – pedig Guriga még levelet is írt „a grófnak, Tokary-kastélyba”, – mikor már lehetett levelet írni abba a százszor szerencsétlen országba. Hét év alatt jócskán megvénült és az idén már az ükunokáinak unokáiban is gyönyörködhetnék, ha érdekelnék. De nem érdeklik. Egykedvűen gondolatlanul rágicskálja naphosszat a füvet; nem tudja, hogy azóta a második hazája is elveszett; nem aggodik, hogy nem ád-e valami új csapás a mostani gazdái kezébe is vándorbotot, ami erre mifelénk egyre jobban hasonlít a koldusbothoz.

Jancsit iskolába adják.

*Nagy az öröme Jancsinak:
Iskolába adták;
Nem kell neki most a játék,
Feled sárkányt, lapdát.*

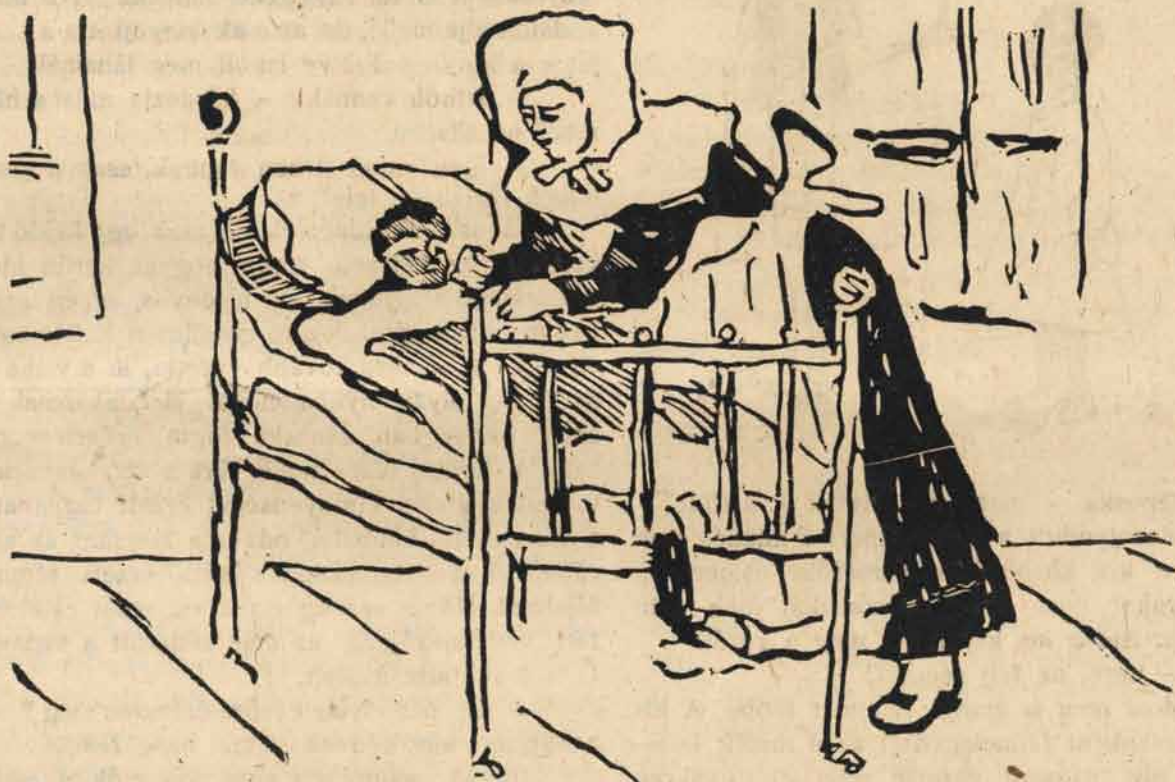
*Játszás helyett iskolába
Indul korán reggel
S szereti a tanító úr,
Mert mindig jól felel.*

A csodálatos hőmérő.

— Irta: Huszár Márta. —

Ó, ez nem volt olyan közönséges hőmérő, amilyen minden éjjeli-székényében piros vagy zöld tokban pihen! Ez egészen csodálatos teremteremtés volt, de nem tudta mindenki, mert sokkal büszkébb volt, semhogy akárkivel szóba állott volna. Kórházban lakott s neki volt a legfényesebb tokja, kívül bőr, belül puha bársony, amelyen méltóságteljesen szokott elnyújtózni, amikor éppen nem volt dolga. De mostanában (talán azért, mert kissé öregedett is) sokat

zsörtölődött, hogy igen sok a dolga. Igaz, hogy nagyon meg lett volna sértve, ha valamelyik kedves nővér nem őt vitte volna magával a lázmérésnek idején. Ma is, hogy öt órakor egymásután gyultak ki a betegszoba lámpásai, Teréz nővér gondosan vette ki a tokjából s legelőször a kis fekete fiu hónaljába dugta, aki a leglázasabb mind között. A kisfiu lázasan szoritotta magához a hideg hőmérőt, aztán szomoruan nézett a nővérrre s halk hangon szólalt meg:

— Ó, kedves nővér, ha anyus bejön, megint meg fog ijedni, hogy milyen nagy lázam van. Ugy szeretném megszűni ennek a hőmérőnek, hogy ne tolja fel olyan magasra a higanyt. Hogy örülne anyus, ha látná, hogy jobban vagyok.

— Mondd meg neki kicsikém, hátha megteszi neked, ha szépen megkéred. Ez igazán nem olyan hőmérő, mint a többi. Sok mindent tapasztalt már és nagyon szereti a gyermekeket! — mondotta mosolyogva Teréz nővér.

Azután egyedül maradt a fekete kisfiu. Lehuntya a szemét, mert nagyon bántotta a lámpa fénye, de egyszerre úgy érezte, mintha a hőmérő ki akarna csúszni a hóna alól. Jobban magához

szoritotta s ekkor egy egészen vékonyka hang szólalt meg:

— Miért nem nyitod ki a szemedet? Olyan gyönyörűen süt idekűnn a nap!

A kis fiu felnyitotta a szemét s egy napos mezőn, egy óriás barlang előtt állott, amely feketén tátotta feléje torkát. Mindent a napfény pirossága árasztott el, egyedül a barlang állott sötétben félelmetesen s a kisfiu ijedten tekintett maga körül. Sehol senki nem volt a napsugaras mezőn. Ki szólhatott hát mégis hozzá?

— Vedd ezt a botot s nézzük meg, mit rejteget ez a fekete barlang! — hangzott ismét a vékonyka hang.

Most már hallotta, hogy egészen mellette

hangzanak a szavak s ime, egy csodálatosan nagy hőmérő állott mellette, két lábon, éppen úgy, mint ő. Vékonyka kezében botot tartott, a fején rücskös sapka volt, a szája jóságosan mosolygott s ott, ahol máskor a higany futott le és föl, ezüstpitykés lájbi takarta el sovány testét. Bizony, ez furcsa emberke volt!

Jánoska – mert így hívták a kisiut – el is mosolyodott a láttára, mert ő mindég csak egészen kis, közönséges hőmérőket ismert, se mosolyukat nem látta, se szavukat soha nem hallotta. Hideg kis kéz fogta meg a kezét.

– Jere, ne félj semmit!

Most nem is érzett félelmet többé. A kis kéz lassanként felmelegedett az ő meleg kezében s oly biztosan vezette, mint aki gyakran járt ezen az uton. Pedig csunyán meredek, nehéz ut volt biz' ez. A homályban csak alig tapogatózva tudtak lefelé haladni s Jánoska mindég úgy érezte, hogy csak egyet kellene botlania s bele esne valami feneketlen mélységbe, amelyből soha többé ki nem tudna mászni. Ezt meg is mondta a hőmérőnek, aki nyugodtan ballagott mellette. Az elmosolyodott, megnyomott a barlang falán egy gombot s olyan fényesség lett egyszerre, hogy Jánoska csak pislogva tudta kinyitni a szemét.

– Te mindent tudsz? – kérdezte csodálkozva a Jánoska – s most már nem mosolyogva nézett erre a csodálatos emberre, hanem bámulattal, ami nagyon tetszett a hőmérőnek.

– Mindent talán nem tudok, de ez az ország az én birodalmam s tőlem függ itt minden. Lakóinak én parancsolok, akiket elvezetek belé, azokat én védelmezem!

Most bámult csak igazán Jánoska. Ez a vékony dongájú, rücskös kalpagú hőmérő! De hogy is nem nézte meg azelőtt! De nem sok ideje maradt arra, hogy gondolkozzék, mert egy kutya-fajta állat közeledett feléjük. Ez azonban nem hasonlított az igazi kutyához, bozontos volt s a nyelve helyén egy hegyes dárda-szerű nyulvány állott. Feléjük közeledett s egyetlen nagy szeme úgy parázslott, hogy a ragyogó nap fényességét is túl ragyogta. Jánoska félve bujt védelmezője mellé, de az csak kinyújtotta a karját s a kutya szűkölve lapult meg lábainál.

– Itthon vannak? – kérdezte most a hőmérő az állattól.

– Igen, mind itthon vannak, csak a vendéget várják – felelt az.

Jánoska körülnézett, de csak egy kéklő tó volt előttük, azt sem tudta, hogyan került ide. A barlangból kiértek, az bizonyos, az ég szabadon borult rájuk s a tó csendesen hullámzott előttük. A hőmérő tovább vezette, le a vízbe s itt éppen olyan nyugalommal járt, akárcsak a sötét barlangban. Jánoska fogta, erősen szorította a kezét. Már mellig ért a víz, Jánoska valami végtelen könnyedséget érzett tagjaiban, a víz emelte, himbálta, oda-oda löccsant az arcába s ő csodálatosképpen nem érzett semmi félelmet. Már a szájáig ért a víz, most rátekinített védelmezőjére, az már elmerült a vízben. Ő is lebukatta a fejét.

– Ó, hát olyan későre érkeztek meg? – hallatszott egy kedves, vidám hang feléjük.

Itt már semmi víz nem volt s ők oly szárazon, mintha soha vízben nem jártak volna, égszínkék sátorban állottak, ahol egy csomó leány sürgött-forgott, mintha valami nagy vendéget vártak volna.

– Itt van az a kis fiu, akiről beszéltem – mondta a hőmérő s Jánoskára mutatott, aki bámulva állott meg mellette.

A leányok mosolyogva, bátran futottak hozzá, elvették a kalapját s leültették az asztalhoz, amely teli-s-tele volt finom ételekkel, italokkal. A hőmérő nagy étvággal látott hozzá az enivalókhoz, Jánoska nem győzött rajta csodálkozni, hogy egy ilyen vékony kis emberbe hogy fér bele annyi minden. De ő is evett, mert szörnyen megéhezett a nehéz uton. Nagyon sze-

rette volna tudni, hogy hol van és mégis – nem tudta sehogy sem rászáni magát, hogy megkérdezze. Ugy érezte, hogy rögtön eltűnik a szeme elől minden, pedig nagyon, de nagyon tetszett neki ez a hely. Ez a kék sátor is csudálatos valami volt, az ember soha sem tudta, hogy viz hullámszik-e a feje fölött, vagy az ég borul föléje. Meg sem mert moccani ülő helyéről, mert attól félt, hogyha megindul valamerre, soha vissza nem talál.

Végre a hőmérő befejezte az evést. Kigombolta az ezüstpitykés mellényt s most, hogy Jánoska odanézett, tisztán látta a keskeny ezüstcsíkot a szétnyílt ing mögött: 38 fokig futott fel.

– Kedves hőmérő bácsi, te olyan rendes hőmérő vagy, amilyenel engem mértek a kórházban?

A hőmérő gondolkozva tekintett rá, de nem válaszolt rögtön. Majd a mellére pillantott s mikor a keskeny csíkot figyelmesen megnézte, mosolyogva felelt a kérdésre.

– Én vagyok az a hőmérő, aki a kórházban mértelek téged. Nem ismered meg?

– Te? De hiszen az olyan kicsi volt, hogy a hónom alá fért.

A hőmérő megvetően mosolygott.

– Kicsi! Hát persze, hogy kicsi vagyok akkor, amikor szükséges, hogy kicsi legyek. De most nem tudom, mi hasznomat vettél volna, ha a hónod alatt bujtam volna meg, míg idejöttünk. Mi?

– Az igaz – felelte Jánoska. – De hát hová jöttünk ide tulajdonképpen?

Mielőtt a hőmérő válaszolhatott volna (pedig éppen erre lett volna legkíváncsibb Jánoska), megjelentek a kislányok, de most mindegyik egy teknősbékán ült, féloldalt, mintha lovon ültek volna. Komolyan és csendesén jöttek Jánoska felé a békák, okos fejüket jobbra-balra nyugtatva ki a páncéljuk alól s ime, az ötödik kislány mellett egy felnyergelt kis teknősbéka cammogott s míg a többiek lassan vonultak el Jánoska előtt, ez megállt, egyre integetve fejével. A hőmérő mosolyogva tekintett rájuk s Jánoska úgy érezte, hogy rettenetesen megsértődne a kis teknős, ha nem ülne a hátára. Kicsit restelte, hogy fiu léte békán lovagoljon, aztán a lába is hosszan vonszolódott a béka mellett, ami egy csöppet sem volt kellemes. Mégis ez az imbolygó járás tetszett neki. Amennyire bírta, felhuzta a lábait s igyekezett, hogy

el ne maradjon a kis menettől. A társnője, aki mellette lovagolt, nagyon szép szőke kislány volt s amint belejöttek egy kicsit a lovaglásba, kedves hangján így szólt hozzá:

– Már olyan régen nem volt itt nálunk senki látogatóban! Ugy örültünk, amikor téged megláttunk!

– Én is nagyon szeretek itt lenni – mondta Jánoska halkán. – Csak azt szeretném tudni, hol vagyok? S mikor jutok vissza anyushoz?

– Ó, már vissza készülsz? Hiszen csak most jöttél! Meg kell nézned kristálypalotánkat, ahova minden délután ellovagolunk teknősbékáinkon!

– Miért nem ültök igazi lóra? Ezek kissé lassan mennek. Nem?

Ebben a pillanatban a Jánoska teknősbékája hátrapillantott s a szeméből olyan haragos villámok cikláztak Jánoska felé, hogy az egészen elvesztette a bátorságát.

A kislány feléje hajolt és suttogva mondta:

– Ő éppen úgy érti, amit beszélsz, mint én. Jánoska elpirult s mert nem tudott mást tenni, megsimogatta a teknős okos fejét, hogy megbékítse.

Jánoska most körülnézett, mert csodálatos szép helyre értek. Egy szép kis erdő terült el előttük, mellette egy kis patak csobogott s egy apró csolnak ringatózott a part mellett. A teknősbékák oda értek nagy lassan, a lánykák lesiklottak róluk s Jánoska is. Mind nagy örömezzel futottak a csolnakhoz, egymásután ugrottak bele. Jánoska maradt legutoljára, de neki is jó, kényelmes hely jutott. A teknősök pedig nagy loccsanással buktak utánuk, be a vízbe. A csolnakot elengedték s az oly simán siklott a vizen minden evezés nélkül, hogy meg se billent. Pedig a kislányok ugyancsak nem viselkedtek csendesén. Huzgálták egymás haját, sikoltoztak, vizet meritettek markukba s úgy fröcskölték Jánoskát, de ő nem haragudott érte. Ugy érezte, hogy eddig valami tulságosan melegítette a fejét s ezek a vízceppek, amint egymásután leperegtek, egészen felvidították, megkönnyebbitették. Most már ő sem volt rest, lehajolt s két jó teli marék vizet mert fel, aztán megint, addig loccsolt a sikongó kislányokat, amíg csak mind belekapaszkodtak, hogy ne tudja őket bántani.

Amint így egymás hegyén-hátán viaskodtak, huzalkodtak, a csolnaknak mind egy végébe kerültek s mire Jánoska szólhatott volna, egy-

szerre egyet billent a csolnak s mind belebuktak a hűs, fehérbodros vízbe. Meg akart kapaszkodni a csolnakba, de a kislányok mind belefogóztak s együtt sülyedtek le a mélységbe. Behunyta a szemét, hogy ne kelljen semmit látnia többé s olyan jól, kényelmesen is érezte magát itt a hideg víz mélyén. De egyszerre egy kedves, ismerős, hangot hallott:

— Ó, kedves nővér, nézze, kedves nővér, lement a láza! Csak 38 fok! A haja csapzott a hűvös izzadságtól! Meggyógyul, lássa, meg fog gyógyulni!

Jánoska lassan kinyitotta a szemét, mert félt, hogy a folyó vize csurog a szemébe s az édesanyját pillantotta meg, amint boldogan hajolt föléje. A kezében a hőmérőt tartotta, amely épp oly közönséges volt, mint amikor betették és sirva, nevetve ölelgette Jánoskát.

Jánoska még mindig kóvályogni érezte a

fejét. A kislányok... a teknős békák... a pitykésládibis hőmérő...

— Ó, nagyon szép volt, ahova elvittél, — pillantott hálásan a hőmérő után, akit éppen most rázott meg Teréz nővér — de örülök, hogy ismét visszajöhettek tehozzád, édes anyuskám!

A hőmérő merev és hideg volt most, senki a világon nem vett volna észre rajta semmit, de Jánoska úgy látta, hunyorit egyet feléje, mint akik nagyon jól megértik egymást.

*Mikor a lánc lehull
A rab lábairul,
Még sokáig úgy jár,
Mintha rajta volna,
A szomorú terhet
Annyira megszokta.*

Petőfi.

Tamás érdeklődik.

(Az ősemler fegyveréről.)

Tamás (a kezében levő nagy történelmi könyvet leteszi): Ebben a könyvben egyik háboru a másikat követi, mintha az emberek nem tudnának hosszabb ideig békében élni.

Apa: Némely nép története olyan, mint egy vértenger, amelyből csak szigetek módjára emelkednek ki a béke évei. Petőfi Sándor azt mondja: hogy a történelem egy nagy vérfolyam, mely a multak ködbevesző szikláiból ered.

Tamás: Mielőtt az öldöklő fegyvereket feltalálták, sem tudtak békében élni az emberek?

Apa: Öldöklő fegyverek mindig voltak. Mielőtt a puskaport felfedezték, nyíllal lövöldöztek egymásra. Még régebben bronzból, azelőtt kőből készült fegyverekkel gyilkolták egymást.

Tamás: Ezeknek a régi embereknek a történelmét nem ismerjük?

Apa: Emberek nagyon régen laknak a földön, de történelmüket nem jegyezték fel. Azt azonban nem mondhatjuk, hogy életmódjukat nem ismerjük. Ahol a régi emberek laktak, a földben emlékek maradtak róluk. Edényeiket, fegyvereiket, ékszereiket eltemette a homok, vagy vízáradás borította el. Ujabb időben sok

mindent kiástak s ezekből a kiástott dolgokból elképzelhetjük, milyen lehetett elődeink élete.

Tamás: Volt idő, amikor mindent kőből készítettek? Ezek az eszközök nem lehettek jók, hiszen a kő törékeny és nagyon nehéz kifaragni.

Apa: Bizony, eleinte nehezen sikerült jó és használható eszközöket alkotni. Az első emberek sokat kinlódhattak, olyanformán, mint Robinson a pusztaszigeten. De hosszas fáradozás után Robinson is megtanulta, hogyan lehet használható eszközöket készíteni.

Tamás: Robinson egy hajótörés után került a szigetre. A hajó nem sülyedt el teljesen, sikerült neki sok mindent partra szállítani. Azonkívül Robinson jártában-keltében sokféle dolognak készítését látta s mindenféle dolgok jutottak eszébe. A régi embereknek maguknak kellett kigondolni mindent.

Apa: Igazad van, fiam. Sok, nagyon sok száz esztendő telt el, míg a durva kőből a szükséges tárgyakat alkalmas módon és csinosan ki tudták faragni. Előbb csak durván megfaragott követ használtak. A gyermekek és unokák egyre jobban és jobban tudták elvégezni a munkát. Egymástól tanultak, míg év-

századok mulva igazán használható és szép tárgyak készültek.

Tamás: Azt mondtad, hogy lakhelyük körül a földbe temetve találták meg eszközeiket. Hol laktak ezek az emberek?

Apa: Sok veszedelem fenyegette őket. Az állatok abban az időben veszedelmesebbek voltak. Sok olyan állat élt, melyeket azóta kipusztított az ember. A nagy városok muzeumaiban ma is láthatod az elpusztult állatok csontjait. Ezek elől a veszedelmes állatok elől el kellett bujni. De félni kellett más vidékek embereitől is. Ezért barlangokban laktak, vagy tavakba cölöpöket vertek és ezekre a cölöpökre építették házikóikat. A tó fenekét szemétdombnak használták s a vízbe beledobott vagy esetleg beleesett eszközök közül sok látható ma a muzeumokban.

Tamás: Magam is láttam a budapesti muzeumban kőbaltákat és kőedényeket, de fegyvereket nem.

Apa: A kőbalta veszedelmes fegyver volt izmos ember kezében. Megtámadta a régi ember azzal a legveszedelmesebb vadállatot is. Gyakran előfordult, hogy nem ő győzött s egyesek áldozatul estek a vadaknak. De évezredek alatt az ember eszével legyőzte, vagy legalább is nagyon megritkította a veszedelmes állatokat.

Tamás: Mikor a régi edényeket és korsókat nézegettem, sok korsón vonalakat és cífatokat is láttam.

Apa: Ezek díszek voltak, fiam. Az ember nem elégedett meg azzal, hogy használható eszközöket készítsen, hanem arra is törekedett, hogy szépek legyenek. Ez a tulajdonság vele született az emberrel. Egyes barlangok falain kezdetleges képeket láthatunk; ezek voltak a régi ember festményei.

Tamás: Lehet, hogy a fegyvereket csak a vadállatok ellen használták és egymást nem bántották.

Apa: Szeretnék igazat adni, fiam, de, sajnos, nem lehet. Bizony véres csatákat vívtak akkor is egymással az emberek, csak nem ilyen nagy tömegben. A jó emberek és a költők szoktak álmodni egy olyan korról, amikor még nem volt háború. Egy római költő például gyönyörűen írja le a békésen együttlévő embereket. A kort aranykornak nevezi. Ebben a mesés korban tejjel-mézrel teli folyók folydogáltak,

nem ismerték az emberek a viszálykodást, nem volt szükség törvényre, de törvény nélkül mindenki biztonságban élt. Nem vágtak le még a hegyekről fenyőt, hogy hajót készítsenek, saját lakóhelyükön kívül más területet nem ismertek. Ezt az aranykorszakot csak a költő képzelte.

Tamás: Miért hagyták abba az emberek a kőeszközök készítését?

Apa: Megtanulták a fémek olvasztását és öntését; kő helyett bronzból készítettek eszközöket. Minthogy ezeket már nem faragták, hanem öntötték, sokkal csinosabbak voltak. Ezt a korszakot már bronzkorszaknak nevezzük. Rendkívül sok eszköz maradt ránk. Kardok, lándzsahegyek, kalapácsok, szobrok, istenszobrok, ékszerek minden városi muzeumban láthatók. Még mindig nagyon sok van a földben eltemetve. Olykor-olykor az eke fordít ki egyes tárgyakat, de a legtöbb ásatás útján kerül a kezünkbe. Ha egyszer a régi ember lakóhelye ismeretessé válik, megkezdik hozzáértő emberek a kutatást. A napvilágra került tárgyakból aztán elgondolhatjuk, milyen volt itt a földön az élet abban a korban, amelynek történetét nem lehet megírni.

Anyám névnapjára.

Elérkezett a legszebb nap:

Anyám nevenapja.

Kis szívemet tiszta öröm

Érzése dagasztja.

Ezer jó kívánság tólul

Remegő ajkamra,

Jó Istenem, kérlek szépen,

Hallgass a szavamra.

Add, hogy az én drága anyám

Még sokáig éljen,

Fellegtelen boldogságban,

Erő s egészségben.

Én pedig most megfogadom,

Hogy amíg csak élek,

Engedelmes fia leszek

Drága jó szülémnek.

(K. M.)

Esti dal.

Lement a nap, esteledik,
Erdő, mező sötétedik.
Feljött már az esti csillag,
A nyáj hazafelé ballag.

Kaza vágyik ember, állat,
Kivánja az édes álmat —
Aludjatok, álmodjatok;
Szép reggelre virradjatok!

Senki Tamás története.

— Irta: Kertész Mihály. — (12)

(Folytatás és vége.)

Szitáné már az első szavakra felfigyelt, arca elhalványodott s minden további szónál fehérebb lett. Mikor pedig az utolsó mondat-hoz ért a felolvasónő, hirtelen felugrott helyéről, odalépett az ujságot tartó asszonyhoz s egészen kikelve magából, lihegte:

— Olvassa... olvassa el az egész történetet!... Hallani akarom! Vagy adja ide nekem, hogy olvashassam!...

A többiek nem tudták megérteni, hogy mi történt a csendes, hallgatag Szitánéval egyszerre. De Szitáné nem törődött csodálkozásukkal, hanem remegve hajolt az ujság fölé, hogy saját szemével olvassa a cikket. Reszkető kezével görcsösen szorongatta, gyúrta a zizegő lapokat s tekintte gyorsan siklott végig a sorokon.

Mikor aztán az utolsó sorhoz ért, elhagyta ereje s halottsápadtan hátra hanyatlott. Elájult.

A teremben egyszerre nagy riadalom támadt. A munkásnők össze-vissza futkostak, ki vizért, ki orvosért, ki pedig minden cél nélkül szaladgált ide-oda zavarában.

Pár perc alatt megjelent a gyári orvos is, megvizsgálta Szitánét s aztán közönyös arccal jelentette ki.

— Egy kis kimerültség az egész. Haza kell küldeni, kogy kipihenje magát. Rövidesen magához fog térni, csak nyugodtan kell hagyni.

A munkásnők egy üres fapadra fektették az elalélt asszonyt, aztán visszatértek asztalukhoz. De most nem a szokott csendben folyt tovább a munka. Sugni-bugni kezdtek s találgatták, hogy miért izgult fel egyszerre annyira Szitáné.

— Alighanem van valami köze az esethez — sugta az egyik, egy oldalpillantást vetve a még mindig mozdulatlanul fekvő Szitáné felé.

— Talán az övé volt az a gyerek — vélte a másik.

— Most már érthető a folytonos komorsága. Furdulta a lelkiismeret — mondotta egy harmadik.

— Holnap is megveszem az ujságot. Hátha lesz folytatása! — izgult az ujságot vásárló asszony.

— Pszt! — figyelmeztette a suttogókat most egy nő. — Megmozdult!

Szitáné tényleg feleszmélt. — Először csogálkozva nézett körül, de a következő pillanatban már mindenre emlékezett. Gyorsan felgyenesedett, majd odament a munkafelügyelőhöz, valamit beszélt vele a aztán — mint szokta — szótlanul eltávozott.

A többiek ámulva néztek utána. Most már biztosra vették, hogy Szitáné elájulása és a

hirlapi cikk között szoros összefüggés van. Égette őket a kíváncsiság s a felügyelőt kezdték ostromolni kérdéseikkel. De az sem tudott semmi felvilágosítást adni, sőt ő maga is csodálkozott, mikor hallotta a Szitáné rosszullétének előzményeit.

— Nekem csak annyit jelentett be — mondotta a felügyelő, — hogy nem jól érzi magát s elmegy. Többet nem tudok.

A dohánygyáriak tehát, bármennyire is szerették volna kifürkészni a titkot, nem lettek okosabbak a felügyelő szavaitól, miért is saját kombinációikkal igyekeztek a rejtélyes dolog nyitjára jönni.

Szitáné pedig ezalatt sietve haladt a szűk óbudai utcákon. A Duna felé igyekezett, hogy átmenjen Pestre. Minél előbb a Nap-utcába akart érní. A Nap-utca ugyan igen messze volt, de most nem érezte a távolságot, nem is fáradt el, mert hajtotta a vágy, ösztökelte a reménység, biztatta a sejtelen.

Épen delet harangoztak a ferencvárosi templomban, mikor izzadtan, lihegve, de mégis boldogan befordult a keskeny Nap-utcába...

XV.

Anya és fia találkoznak.

Az őszhajú, jóságos arcú doktor harmadik látogatást tette a kosárkötőéknél. Most is, mint előző napon, mikor először hívták Tamáskához, alaposan megvizsgálta a gyereket, kitapogatta ütőerét, meghallgatta szívverését, léleket-vételét figyelte s megmérte lázát.

A két öreg eközben aggódva leste az orvos arcát, hogy onnan olvassák le észleléseit. Az orvos arcáról azonban semmi jó nem volt leolvasható. Fejét rosszalóan ingatta s folyton hümmögött.

— Semmit nem változott tegnap óta — mondotta végül. A láz ugyanolyan magas, szívverése pedig most is rendetlen.

— És a tüdeje? — tudakolta félénken az asszony.

— Sipol... kellemetlenül sipol... Igen erős hűlés, talán tüdőgyulladás.

— Mi lesz vele... mi lesz vele — tördelte a kezét a kosárkötőné.

— Most van a krízis, asszonyom. — Ha rosszabbra nem fordul estig, úgy megmenekül. Mindenesetre biztató, hogy tegnap óta, ha nem is javult az állapota, de legalább nem romlott.

— Egész éjszaka mellette voltunk — magyarázta Nagy uram szomorú, tompa hangon. — Raktuk a hideg borogatást, adogattuk az orvosságot... egy percig nem aludtunk.

— Nyugodtan aludt az éjjel?

– Folyton félrebeszélte a nagy láztól... az anyjával beszélgetett, az édes, az igazi anyjával, akit nem is ismer – sirdogálta Nagyné

– Persze, persze – bólogatott az orvos – az anyját kívánja, azért is ment el... Ha az anyja előkerülne, talán egyszerre megfordulna az egészségi állapota.

– De honnan keritsük elő az édesanyját? Eddig mindig reszkettem attól a gondolattól, hogy egyszer csak betoppan az édesanyja és visszaköveteli a fiát, akit mi úgy megszerettünk, mintha a sajátunk lenne... De most már azért imádkozom, hogy bárcsak itt volna az igazi, az édes, akit kíván, hogy annak csókjától felgyógyuljon.

– Bizony – mondta az orvos – az anyasók a legjobb medicina. Csodákat tud művelni. Elhallgattak.

A kis szobára nyomasztó csend feküdt, csak a gyerek lázas lihegése hallatszott.

Egyszerre félénk, halk kopogtatás zavarta meg a csendet. A bentlevők várakozással néztek az ajtó felé.

– Vajjon ki háborgathat? – kérdezte a kosárkötő és zajtalan léptekkel az ajtóhoz sietett, hogy feltárja.

Szitáné állott a küszöbön.

A kosárkötő csodálkozva meredt reá. Rögtön felismerte benne az előző nap látott szomorú asszonyt s nem tudta megérteni, hogy mit kereshet nála ez az idegen nő.

Hosszu másodpercekig néztek egymásra szóltanul, míg végre Szitáné kezdett beszélni.

– Nagy urhoz van szerencsém? kérdezte.

– Igen, én vagyok. Mivel szolgálhatnék?

– Bocsásson meg, hogy betolakodtam a lakásába, de ma reggel olvastam valamit az újságban a... a kis fiáról, aki az anyját keresi... És eljöttem, hogy megnézzem azt a kis fiút... látni szeretném... nagyon szeretném látni... bocsásson meg...

Nem tudta folytatni. Hangja elcsuklott s két szeme könnyel telt meg.

– Szívesen megengedném, -- válaszolt a kosárkötő még jobban csodálkozva – de beteg a gyerek, súlyos beteg, nem is tud magáról...

– Súlyos beteg?! – sikoltott fel az asszony fájdalmasan s minden további kérdezősködés nélkül odarohant Tamáska ágyához és zokogva borult a gyerekre.

A többiek megdermedve, értelmetlenül néztek ezt a váratlan jelenetet.

Szitáné két kezébe vette Tamás forró fejét s hosszan arcába nézett, majd eszelős kacagással felkiáltott.

– Igen! Ó az! Az én fiam! Az én szeretett egyetlen gyermekem!

– Ah! – tört ki egyszerre a csodálkozás a többiek ajkán s az ágyhoz közeledtek.

– Semmi kétség – folytatta Szitáné. – Nézzék, nézzék ezt a fényképet... Szegény,

boldogult uramnak, az ő apjának az arcúja... Nézzék!

És lekapcsolta a nyakában függő medaillont és odatartotta az ámuló kosárkötőék meg az orvos elé.

Azok elvették a kis fényképet s úgy vizsgálgatták.

– Tökéletes hasonlatosság! – állapította meg az orvos.

– De ha a fényképnek nem hinnének, van más bizonyítékom is – mondotta Szitáné. – Nézzék meg a gyerek bal vállát... Egy rózsaszíromhoz hasonló anyajegynek kell rajta lenni.

– Igen! Ott van az anyajegy! – erősítették egyszerre a kosárkötőék.

– Ezt tőlem örökölte – ujjongott az asszony. – Ime!

Kigombolta bluzát s megmutatta bal vállát.

Tényleg ott is viritott egy piros anyajegy. Tökéletesen olyan volt, mint a Tamáskaé...

Az anya és a két öreg együtt sirtak, de az orvos is sűrűn törülgette szemét, kissé hátrább húzódva.

Most Tamáska esett tekintetük. A gyermek nyugodtan, egyenletesen lélezett, mint akinek tiszta, boldog álma van.

Szitáné leült az ágy szélére s sok kimérettel megfogta fia kezét.

Tamáska mosolygott álmában...

Most már nem volt orvosra szükség.

XVI.

A szomorú asszony meséje.

Szitáné egész nap, egész éjjel nem mozdult el megtalált gyermekének ágya mellől. Ott ült szakadatlanul s nézte, figyelte a fiú minden moccanását és remegve leste, hogy mikor nyitja fel két kék szemét.

A kosárkötőék csendesen tettek-vettek körülötte, nem zavarták legszentebb érzelmeiben s épen ezért kérdezősködéseikkel sem háborgatták. Nem kutatták azt sem, hogy miért hagyta el gyermekét tíz évvel ezelőtt. Nem volt fontos ez most, csak az, hogy Tamáska meggyógyuljon. És örömmel látták, hogy attól a pillanattól fogva, hogy az édes anya betette lábát a lakásba, máris nyugodtabb volt a gyerek. Persze, ők sem aludtak, hanem dolguk végeztével az egyik sarokba húzódtak és suttogva, csendben beszélgettek, nehogy a gyerek álmát megzavarják.

Éjfél felé a kosárkötőné odaszólt Szitánénak:

– Édes lelkem, nem dőlne le egy kissé pihenni?

– Nem vagyok álmos, nénikém... Nem tudnék én most aludni. Inkább maguk pihenjenek le. Hiszen régebben törik magukat, mint én. Én csak ma virrasztok. De néniék tegnap sem aludtak... és... és tíz év óta sokszor kellett miattam virrasztaniok.

– Öröm volt az nekünk – sóhajtotta az

öreg asszony. Ugy elszaladt az a tiz év, mint tiz nap... Ugy rémlik, mintha csak tegnap este jött volna haza az emberem, karjai közt egy bebugyolált piciny jószággal...

– Beszéljen, beszéljeh arról, – kérlette Szitáné – hogy történt... hogyan találtak reá...

Ekkor az öreg kosárkötő vette át a szót. Lassan, tempósan beszélt, hosszú szüneteket tartott s el-elmerengett. Részletesen elmondott mindent: Hogyan bukkant Tamáskára ama tavaszi estén egy sötét kapualjban, hogyan örültek a kis jövevénynek, hogy gondozták, nevelték és hogy mily nagy volt az örömük, mikor elindult a saját lábán és mikor kimondta az első szót.

– Először azt mondta: anya! – dicsekedt Nagyné.

– Persze, mert te nyaggattad, hogy azt mondja – igazította ki a kosárkötő. – De rögtön utána tette azt is, hogy apa!

– Ez igaz! – ismerte be Nagyné a békesség kedvéért.

Igy elintézvén a vitát, a kosárkötő folytatta mondókáját. Különösen sokat beszélt arról az izgalmas napról, mikor beiratta Tamáskát az iskolába. Nem győzte dicsérni az okosságát, hogy mily hamar megtanulta a betűket s hogy már első este leírta a nevét.

Szitáné nem akarta hinni a hallottakat, csak mikor a kosárkötőné is égre-földre esküdözött, hogy úgy volt, – adott hitelt Nagy uram szavainak.

Aztán áttért a kosárkötő az iskolázás éveire s végül az utolsó szomorú napok történetére.

Szitáné az elbeszélés alatt hol mosolygott, hol sirt, közbe-közbe pedig fel-felállott, odament a két öreghez s megölelte őket.

– Drága, jó emberek – hálálkodott sűrű könnyhullatások között.

Pirkadni kezdett, mikor a kosárkötő elhallgatott. Az első napsugár beszűrődött a kicsiny ablakon, rászökött az ágyra s biborszínűre festette Tamáska arcát.

– Milyen szép! – suttozták egyszerre mind a hárman, az ágy körül állva. – Mintha lsten anygalkája szállott volna le...

A napsugár bizsergető melegére felpatantak Tamáska szemhéjai. Nagy, kék szemetágra nyílt és csodálkozva járta körül a szobát.

Tekintete egyszerre megállott. Észrevette az ismeretlen asszonyt, aki vágyódó, rajongó pillantását reá szögezte.

Tamáska nem tudta megmagyarázni magának, hogy miért járja át hirtelen valami különös melegség a szívét e nézéstől. Nézte, nézte az idegen asszony arcát s úgy tetszett neki, hogy egyszer valamikor nagyon régen már látta e szomorú vonásokat, e sötét-mély szemeket...

De hol?... De mikor?... ez a kérdés gyötörte. Erőltetni próbálta emlékező-tehetsé-

gét. Kis homlokát összeráncolta s hogy lelkével lásson, lebecsájtotta szempillájának sűrű sátorát.

Egyszerre, mint viharoséjszakában villám-cikkázáskor, – világosság támadt agyában. Hirtelen újra felvetette tekintetét, erőlködve bár, de gyorsan felült s két vézna karját ölelésre tárta, úgy kiáltotta:

– Anyám!... Te vagy, ugy-e, akit én keresek, az én édes anyám!

Szitáné hozzárohant s bugva, kacagva, zokogva ölelte magához és csókjaival halmozta el.

– Igen... én vagyok... fiam... fiacskám... kicsi magzatom!... – sirta boldogan.

– Ó, de jó! Milyen jó!... – lehelte Tamáska s két karja, mint gyöngye inda-szár fonódott anyja nyakára.

Hosszu, hosszú percek, negyedórák teltek el így néma forró ölekezésben, mignem Tamáska fáradtan, kimerülten hanyatlott vissza párnájára.

– Meséj, meséj – sutogta. – Meséld el, hol voltál ilyen sokáig?... merre jártál?... Meséj s én hallgatlak...

A kosárkötőék jelentősen összenéztek:

– No, most megtudunk mindent! – mondta a tekintetük.

Szitáné pedig az ágyhoz huzta egészen székét s halk, szomorú hangon gyónt beteg fiának.

– Réges-régen, amikor még te olyan kicsi voltál, hogy sem beszélni, sem járni nem tudtál, hanem polyába bugyolálva karomon hordtalak, akkor én nagyon boldog, megelégedett asszony voltam... Derék, jóra való, dolgos, szorgalmas ember volt a férjem, a te édesapád, aki kora reggeltől késő estig jókedvvel dolgozott egy nagy-nagy gyárban. Sok-sok ember járt abba a gyárba s az embereken kívül még vagy száz gép zúgott, zakatolt éjjel-nappal. Óriási nagy gépek voltak ezek és mindig félelmetesen, dühösen morogtak, mintha haragudnának. Haragudtak is nagyon, még pedig az Emberre. Mert a gép azt hitte, hogy az Ember ellensége neki és le akarja őt győzni. Már pedig a gép meg volt győződve, hogy ő az erősebb, hatalmasabb, neki van joga uralkodni az Emberen s nem fordítva. Ezért hát folyton hadilábon állott az emberrel s ha közelébe jött valamelyik, iszonyu haraggal ráfordult és, ha csak tehetett, ártott neki. Megtörtént az is, hogy egyiket-másikat, akire nagyon haragudott, elkapta s dühében pozdorjává morzsolta...

Én tudtam, hogy a gép mennyire ellensége az Embernek, azért minden reggel, mikor az apád elindult otthonról, figyelmeztettem:

– Vigyázz magadra és óvakodj a géptől!

Egész nap aztán remegve vártam haza. Mert nagyon, nagyon szerettem apádat, aminek bizonyossága épen a te születésed... Amikor te megszülettél, még jobb-kedvű lett apád. Dalolva

ment a munkába és dalolva jött haza. Én most még jobban féltettem, mert hiszen ezental nemcsak rólam, hanem rólad is kellett gondoskodnia. Apád szívesen is dolgozott, sőt most már késő este jött csak haza, néha meg még éjszaka is ott maradt a haragos gépek között, hogy minél többet keressen neked. Mert azt akarta, hogy ember legyen belőled, boldog ember, akinek ne kelljen olyan keservesen keresnie a kenyerét, mint neki...

Egyszer aztán hiába vártam haza. Este lett, nem jött. Éjszaka is lett, mégsem jött... Először azt hittem, hogy most is ott maradt éjszakára, mint máskor s reggelig csak türelmemel voltam. De aztán kivilágosodott, a többi munkások már újra munkába mentek, de apád még mindig nem jött...

Rettenetes sejtelmek kezdtek gyötörni. Kérdősködtem jobbra-balra, hogy nem tudnak-e valamit az uramról, de a szomszédok semmit sem tudtak, vagy legalább is nem akartak tudni, mondani semmit. Akkor felkaptalak téged s szaladtam a gyárba...

Ott aztán megtudtam a rettenetes valóságot. Az egyik haragos gép, mikor apád elment mellette, süvöltve kinyújtotta utána iszonyatos acél karját és gyilkos, kárörvendő kacagással kerekai közé lökte... Összetörve, véresen, holtan láttam viszont apádat a halottas házbán... Azt hiszem, abban a pillanatban elvesztettem az eszemet s örülten rohantam ki az utcára. Csak egy gondolat kinzott, gyötört: mi lesz veled?!... Késő estig csatangoltam céltalanul egyik városrészről a másikba, étlenszomjan, holtra fáradtan. Tavasz volt. Az emberek boldogan jöttek-mentek, örvendtek az éltető napsugárnak, csak én voltam kétségbeesetten szomorú, vigasztalhatatlan... Egy kis, szűk utcába esteledett reám. Akkor nem is tudtam, merre járok, hogy' hívják azt az utcát, csak mentem, mentem bűtől nehéz szívvel, sulyos gondjaimmal... Te akkor felsírtál, éhes voltál... Ott az utcán megszóptattalak.

— Ma még tudok neked enni adni — suttogtam feléd, — de mi lesz holnap? Nekem, ha élni akarok, munkába kell állnom, de akkor téged nem táplálhatlak, gondodat nem viselhetem... Ha meg nem dolgozom, együtt pusztulunk el mind a ketten... Mit tegyek?! Irgalmas Isten, mit tegyek?! Ekkor különös gondolatom támadt. Elhatároztam, hogy megvállok tőled. Rábizom sorsodat a véletlenre, a Gondviselésre. Egy közeli gázlámpánál még egyszer megnéztem kedves, mosolygós arcodat, hosszan megcsókolalak, aztán... aztán odatettelek egy sötét kapualjba... Talán — gondoltam — a Gondviselés küldeni fog valakit, aki megtalál s felnevel... Magam pedig — érezve bűnöm rettenetes sulyát, — elsiettem arról a helyről... De alig haladtam a legközelebbi utcáig, máris megbántam gonosz cselekedetemet és futva

siettem vissza. De már elkéstem. Csak hült helyed találtam...

Nem tudom neked elmondani, hogy mit éreztem akkor. Csak a gyilkosnak lehetnek ilyen lelki-furdalásai... Vártam, hogy talán visszahoznak, de hiába! Nem tudtam, ki vitt el, hová kerültél, hol keresselek... Szólni akartam a rendőrnek, de valami leküzdhetetlen gyávaság fogott el és megbénította akarat-erőmet...

Egész éjjel kóboroltam, mert félttem hazamenni egyedül a rideg, üres lakásba... És azóta egy kálvária-járás volt az életem. Napról-napra jobban tépte, marcangolta lelkemet a bűntudat. Sokszor már ott állottam, hogy nem bírom tovább és elvetem magamtól az életet.

De a kétségbeesett lépéstől mindig visszartartott a remény, hogy egyszer mégis megtalálalak, meg kell találnom téged, hogy bocsánatot kérjem az ellened elkövetett rettenetes bűnért... Mondd, meg tudsz bocsájtani nekem, szegény, szerencsétlen anyádnak?... Nem haragszol?...

Zokogva borult az ágyra s könnyeivel áztatta a párnát.

Tamáská feléje nyújtotta vékony, vértelen kezét, megsimogatta arcát s úgy szólt gyöngge, elhaló, töredezett hangon:

— Anyácskám... ne sirj... én nagyon... nagyon szeretlek... nem haragszom reád... nem is tudnék hara...

Hirtelen elhallgatott. Szavát éles, sipoló köhögés-roham metszette ketté, mely, mint falevelet a vihar, rázta gyöngge testét. Egyszerre vastag vérsugár tört elő vékony ajkai közzül, aztán lehorgadt feje s arcán végtelen boldog, halálos nyugalom ömlött el...

A bűne alól feloldott anya és az öreg házaspár térdre ereszkedtek és halkán rebegették imát a megtért lélek nyugalmáért...

Előfizetési árak:

Egész évre . 160 lei. Fél évre . . 80 lei.
Negyed évre 40 lei. Egy óra . . 15 lei.

A Cimbora hetenként egyszer, vasárnap jelenik meg.

Az előfizetések a „Szabadsajtó“
Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t. Satu-
Mare (Szatmárnémeti) címre küldendők.

A hiu holló meg a ravasz róka.

(Aesopus után)

A holló egy faágon ült és szép darab sajtot tartott csőrében. Épen, arra sétált a róka s meglátván a sajtot, igen megkivánta és szerette volna megkaparintani. Elkezdte tehát nagy ravaszul dicsérni a hollót:

– Ó mily ékes a tollazatod! Te vagy a legszebb a madarak között! Hát még milyen gyönyörű lehet a hangod! Ugyan, énekelj valamit!

A hiu hollónak hízelgett ez a beszéd s

megfeledkezve a sajtról, feltátotta csőrét s rekedt hangján rikácsolni kezdett.

Persze, a sajt kihullott szájából s a földre pottyant. A róka csak erre várt. Gyorsan felkapta a sajtot s jóízűn nevetve továbbállott.

Tanulság: A hiú embert egy kis hízelgéssel is könnyen rá lehet szedni.

Gólya-játék.

Egy gyermek a gólya, a többi a béka. A békák körbe állnak, a kör közepében pedig begyesen lépeget a gólya, de olyan gangosan, mint az igazi gólya a tó közepén. A békák pedig énekelik:

Hosszu lábu gólya bácsi, brekeke!
Mit akar kend vacsorázni? Brekeke!
Békacombot? Brekeke!
Vagy tán inkább fülesgombot? Brekeke!
Ugy-e, milyen jó lenne? Brekeke!
No, egyék hát belőle, brekeke!

A gólya persze kapkod utánuk, de a békák fűgén elugranak, ami nekik legtöbbször sikerül is, mert a gólyának csak a kör széléig szabad kapkodni. Ha mégis elkap egy békát, az lesz a gólya, a gólyából pedig béka. Aztán újra kezdődik a játék.

A békák királyt követelnek.

(Aesopus után)

A békák, bár teljesen szabadon és kényük-kedvük szerint éltek a terjedelmes tóban, nem voltak megelégedve sorsukkal és követelték Jupitertől, (a görögök legfőbb istenétől) hogy – mint az embereknek – nekik is adjon királyt.

Jupiter eleget tett a kívánságuknak és egy nagy fatuskót dobott a tóba, hogy az legyen a békák királya.

A tuskó hatalmas csobbanással esett a vízbe s ugyancsak megriasztotta a békák seregét. Félelmükben tisztelni is kezdték a tuskót, de mikor észrevették, hogy a tuskó nyugodtan uszkál a víz felszínén és nem bántja őket, neki-bátorkodtak, felugráltak reá, sőt gunyt úztek belőle és másik, tekintélyes királyt követeltek.

Erre Jupiter egy hatalmas kigyót küldött közibük. A kigyó aztán mindennap felfalt közülök néhányat. Most aztán a békák szerettek volna megszabadulni királyuktól, de többé nem mertek Jupiterhez fordulni, mert féltek, hogy még rosszabb sorsuk lesz.

Tanulság: Mindenki elégedjék meg sorsával.

A CÍMBÓRA REJTVÉNYEI.

I.

9. 2. 9. 10. 11. Ha valamit találok,
igy is megmondhatom.
4. 5. 6. Fiú-név.
1. 8. 3. 3. Ami nincs künn,
az itt van.
7. Az ábécében benne van.
- 1-11. A Cimbora olvasóinak
kedves ez a név.

II.

— KÁHÁN KLÁRÁTÓL. —

III.

— RÓTH MANYITÓL. —

S

I

Verses rejtvény.

— Beküldte: Wechsler Pál. —

Első részem olyan szó,
Mely nélkül nincs halandó.
Másik részem pedig len,
Bőven van a tengelyben.

Összetéve mindakettő,
Minden háznál fordul elő.
Nagyon kell vigyázni rája,
Van is neki közmondása.

Tréfás latin felirat.

NAGI CIBES ES A
GIEREX EMTE
LENIS MEG H
OSSA

Verses rejtvény.

A négy betűs neve Hogyha megfordítod,
Afrika lakója. Egy kis állatot ad;
Ismerik mindenhol: Erdőkben szaladgál,
„Sivatag lakója“. Ne félj, meg nem harap.

Betűrejtvény.

Cs' r sz Au

Verses rejtvény.

Napnyugtával leszáll lágyan,
Csillagoktól ragyogó.
Ilyenkor a hold is felkel,
Mosolyog is a bohó.

Tégy eléje egy R betüt,
Már dél óta heverész,
A leckéjét nem tanulja,
Neki az szörnyü nehéz.

R helyett tehetsz f-fet is,
Piktör teszi nagy vígan,
Kint a völgyben vagy a hegyen,
A napnak sugáriban.

Betűrejtvény.

— Beküldte: Szalay István. —

csike csike
csike csike csike — t

A Cimbora 26. számában közölt rejt-
vények helyes megfejtése:

1. Tanár. 2. Petőfi Sándor. 3. Segesvár.

A Cimbora 26. számában közölt rejt-
vények helyes megfejtői:

Gotlieb Kata, Tatár József, Vigh József
Nagyszalonta, Szaniszló Mancsi és Jancsi Cluj,
Ausländer Ágica Cluj, Berkovics József, Róth
Ili Erdőd, Lővi Lenke Halmi, Petky Böske,
Kertész Sándor, Glück Imre, Róth Manyi,
Fischmann Janka M.-sziget, Pilhofer Oszi, Káhán
Klára.

Könyvet nyertek:

Petky Böske, Fischmann Janka M.-
sziget, Róth Ili Erdőd.